

РЕШЕНИЕ

№ 317

гр. Шумен, 20.12.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ШУМЕН, СЪСТАВ I, в публично заседание на
шести декември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Мирослав Г. Маринов

Членове: Азадухи Ов. Карагъзьян
Ралица Ив. Хаджииванова

при участието на секретаря Даниела Ст. Андонова
като разглежда докладваното от Ралица Ив. Хаджииванова Въззивно
гражданско дело № 20223600500374 по описа за 2022 година

Производство по реда на чл.258 и сл. от ГПК.

С решение №500/20.06.2022г. по гр.д.№708/2021г. на ШРС е признато за установено, на основание чл.422, ал.1 от ГПК, във връзка с чл.415, ал.1 от ГПК в отношенията между страните, че в полза на „БНП Париба пърсънъл Файненс,, чрез „БНП Париба Пърсънъл Файненс С.А. клон България., съществува вземане от М.Д. А., произтичащо от договор за потребителски кредит №PLUS-14846062, сключен между ищеца и ответника на 15.05.2017г., по силата на който се дължи сумата от 6933,20лв., представляваща незаплатена част от главница, което е част от вземане по издадена заповед за изпълнение на парично задължение №260071 от 26.01.2021г. по ч.гр.д.№187/2021г. на ШРС, ведно със законната лихва, считано от датата 26.01.2021г., като установителните искове за разликата над сумата 6933,20лв. до пълния предявен размер от главницата 7112,40лв. и за 3220,74лв. възнаградителна лихва за периода от 20.03.2019г. до 20.05.2022г. и за сумата от 362,99лв. мораторна лихва за периода от 20.04.2019г. до 15.01.2021г., са отхвърлени като неоснователни. Присъдени са и следващите се деловодни разноски.

Решението е обжалвано от ищцовата страна в частта, с която предявените срещу М. Д. А. установителни искове с правно основание чл.422 от ГПК са отхвърлени за разликата над 6933,20лв. до 7112,40лв.-дължимата главница по договор за потребителски кредит от 15.05.2017г. и за сумата 3220,74лв., представляваща възнаградителна лихва за периода 20.03.2019г.-20.05.2022г.. Сочи, че същото се явявало неправилно.

На следвало да бъде споделен решаващия извод на съда, че процесният договор за кредит е недействителен по смисъла на чл.22 от ЗПК поради несъответствие с изискванията на чл.11, ал.1, т.7, 9, 10, 11 и чл.10, ал.1 от ЗПК. Моли решението да бъде отменено в атакуваната част и вместо него постановено друго, с което заявените претенции бъдат изцяло уважени. Претендира и присъждане на юрисконсултско възнаграждения.

Въззиваемата страна, чрез процесуалния ѝ представител адв.Кр.П. при ШАК, взема становище по неоснователността на жалбата и правилността на първоинстанционното решение.

Въззивната жалба е подадена в срока по чл.259 от ГПК, от надлежна страна, поради което се явява процесуално допустима.

Шуменският окръжен съд, след като обсъди доводите, изложени в жалбата и прецени поотделно и в съвкупност събраните по делото доказателства, приема за установено следното:

Въз основа на депозирано от „БНП Париба Пърсънъл Файненс С.А.“ Париж, чрез „БНП Париба Пърсънъл Файненс С.А.“, клон България, представлявано от зам.управител Димитър Димитров, заявление по реда на чл.410 от ГПК, била издадена заповед за изпълнение на парично задължение по ч.гр.д. №187/2021г. на ШРС, по силата на която е разпоредено М. Д. А. да заплати на ищцовото дружество сумата 7112.40лв.-главница по договор за потребителски кредит №PLUS-14846062 от 15.05.2017г., 3220.74лв.-възнаградителна лихва от 20.03.2019г. до 20.05.2022г., 362.99лв.-мораторна лихва за периода от 20.04.2019г. до 15.01.2021, ведно със законната лихва върху главницата, считано от 26.01.2021г. до окончателното ѝ изплащане, като са присъдени и разноси в общ размер на 263.92лв.. Срещу заповедта в срок е депозирано възражение, поради което на заявителя е указана възможността да предяви иск. Последният в дадения срок е сторил това и е предявил настоящите установителни искове.

На 15.05.2017г. между ищцовото дружество, в качеството на кредитор и А., в качеството на кредитополучател, бил сключен договор за потребителски паричен кредит №PLUS-14846062, по силата на който дружеството предоставило на ответника паричен кредит в размер на 8000лв..

Страните се съгласили да бъде сключена застраховка на плащанията със застрахователна премия 2688 лв., разделена на равен брой вноски, а освен това кредитополучателят се е задължил да заплати и такса "ангажимент", в размер на 280 лв., дължима при усвояване на кредита чрез удържането ѝ от общия му размер/т.2 от договора/. Уговорено е погасяването му да се осъществи на 60 месечни вноски на стойност 304.80лв., с падеж 20-то число на съответния месец. Посочени са лихвения процент-30.02%, ГПР – 37.01%, общ размер на плащанията 18288лв.. Съгласно чл.5 от договора, при забава на една или повече месечни погасителни вноски, кредитополучателят дължи обезщетение за забава в размер на действащата законна лихва за периода на забавата върху всяка забавена погасителна вноска. При просрочване на две или повече месечни вноски, считано от падежната дата на втората непогасена вноска, вземането на кредитора става предсрочно изискуемо в целия му размер,

включително всички определени от този договор надбавки, ведно с дължимото обезщетение за забава, без да е необходимо изпращане на съобщение от кредитора за настъпване на предсрочната изискуемост. В договора е посочен и погасителен план, отразяващ датата на падежа на всяка от погасителните вноски, размера ѝ и каква част само от главницата се погасява с нея.

С писмо-покана от 08.10.2019г. до А., банката е уведомила последния, че поради преустановяване плащането на вноските по договора на 20.03.2019г., вземането на банката е обявено за предсрочно изискуемо, като са посочени дължимите по договора към момента на поканата суми и е даден седмодневен срок за заплащането им. Поканата е връчена на А. на 23.10.2019г. съгласно приложената товарителница по заявка №225310.

Съгласно заключението на назначената по делото съдебно-счетоводна експертиза, кредитът е бил усвоен от ответника, като на 15.05.2017г. по банковата му сметка е преведена сумата 7720лв., представляваща разликата между размера на кредита от 8000лв. и удържаната сума от 280лв.-, такса ангажимент“. По кредита до обявяването му за предсрочно изискуем били заплатени общо 6406лв., от които банката погасила 1066.80лв. за главница, 4264лв. за договорни лихви и 1075.20лв. за застраховка. След обявяване на кредита за преосрочно изискуем са платени суми в размер на 918.60лв./на 07.11.2019г.-304.80лв., на 06.02.2020г.-304.80лв. и на 16.07.2020г.-309лв./, с били погасени 115.26лв. договорна лихва и 803.34лв.- законна лихва.

При така установената по-горе фактическа обстановка съдът достигна до следните изводи:

Съгласно чл. 269 от ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от релевираните основания в жалбата.

Първоинстанционното решение е валидно и допустимо.

Заявени са претенции с правно основание чл.422 от ГПК за установяване съществуването на вземане – неиздължена главница, възнаградителна лихва по договор за потребителски кредит за забава. Нормите, уреждащи материята за неравноправния характер на клаузи в потребителски договор са повелителни, по отношение да тях намират приложение дадените разрешения в т. 1 от Тълкувателно решение 1/09.12.2013 г. по т. д. № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС, според които при проверка на правилността на първоинстанционното решение въззивният съд може да приложи императивна материалноправна норма, дори ако нейното нарушение не е въведено като основание за обжалване.

Доколкото предмет на настоящото производство е депозирана въззивна жалба срещу решението само в частта, с която са отхвърлени претенциите за заплащане на сумите: главница –за разликата над 6933.20лв. до 7112.40лв. /179.20лв./ и за сумата 3220.74лв., представляваща възнаградителна лихва за периода 20.03.2019г.-20.05.2022г., то само те следва да бъде разгледани в настоящото въззивно производство.

Съобразно правилата за разпределение на доказателствената тежест /чл.154, ал.1 от

ГПК/, ищецът следва да установи при условията на пълно и главно доказване следните правопораждащи факти, а именно: че спорното главно право е възникнало, в случая това са обстоятелствата, свързани със съществуването на облигационно правоотношение между дружеството-кредитор и ответника, настъпване изискуемостта на паричното задължение на последния, изпълнение на задължението на кредитора по конкретния договор за предоставяне на кредит, и в частност предоставянето на заетата сума. Ответната страна следва да установи факта на заплащане на дължимата главница и възнаградителна лихва.

В настоящия случай се установи по безспорен начин, че „БНП Париба Пърсънъл Файненс С.А.“ Париж, чрез „БНП Париба Пърсънъл Файненс С.А.“, клон България, и М. Д. А. са били в облигационни отношения, уредени от сключения между тях договор за потребителски паричен кредит №PLUS-14846062 от 15.05.2017г.. Не е спорно/заключение на СТЕ/ и че уговорената сума е предоставена на ответника/същият е погасил и част от вноските по кредита/. Ответната страна не е ангажирала доказателства досежно изгодния за нея факт, че е погасила изцяло дължимите суми по договора.

Съгласно разпоредбата на чл.10 от ЗПК, договорът за потребителски кредит се сключва в писмена форма, на хартиен или друг траен носител, по ясен и разбираем начин, като всички елементи на договора се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт – не по-малък от 12, в два екземпляра – по един за всяка от страните по договора, а разпоредбата на чл.11 от ЗПК, посочва изискуемото съдържание на договора за кредит. Съгласно ал.1, т.10 и т.11, договорът за потребителски кредит следва да съдържа и годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин/т.10/, както и условията за издължаване на кредита от потребителя, включително погасителен план, съдържащ информация за размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски, последователността на разпределение на вноските между различните неизплатени суми, дължими при различни лихвени проценти за целите на погасяването;

Процесният договор за кредит е сключен в писмена форма, същият съдържа дата и място на сключването, вид на предоставения кредит, индивидуализация на страните, срок на договора, общия размер на кредита и начин на усвояването му, размер на ГЛП, информация относно размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски, годишният процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислена към момента на сключване на договора за кредит съгласно чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК.

В случая, процесният договор за кредит е изготвен в несъответствие на изискванията на чл. чл.10 от ЗПК/да е сключен ясен и разбираем начин/, съответно чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК. Посочен е ГПР с размер от 37.01%, но в същия не е включен като разход по кредита, заплащането на застрахователна премия в общ размер на 2688 лв., която се равнява на 33.6% от главницата по кредита. Това обстоятелство не е взето предвид при калкулациите на

ГПР/съгласно изчисления направени с програмата Калкулатор БГ/, а според чл.19, ал.1 от ЗПК е трябвало да бъде включено, тъй като ГПР изразява общите други преки или косвени разходи, комисионни и възнаграждения от всякакъв вид. Така съгласно определението, съдържащо се в чл. 3, буква „ж“ на Директива 2008/48/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета, „общи разходи по кредита за потребителя“ означава всички разходи, включително лихва, комисиони, такси и всякакви други видове разходи, които потребителят следва да заплати във връзка с договора за кредит и които са известни на кредитора, с изключение на нотариалните разходи; разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, по-специално застрахователни премии, също се включват, ако в допълнение към това сключването на договор за услугата е задължително условие за получаване на кредита или получаването му при предлаганите условия. В случая получаването на кредита при предлаганите условия/т.2 от условията по договора/ включва заплащането на застрахователна премия за покупка на застраховка „Защита на плащанията“. Следователно застрахователната премия представлява разход, който е следвало да бъде включен в ГПР и липсата на този разход в договора при изчисляването на ГПР е в противоречие с императивната разпоредба на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, водещо до недействителност на договора на основание чл. 22 от ЗПК. В договора не е посочено и какъв е размера на следващата си лихва, съответно в погасителния план е отразено единствено с всяка от вноските каква част от главницата се погасява, не и как се разпределя вноските между различните неизплатени суми/с всяка от вноските какво точно се погасява/. На практика се предоставя кредит в размер на 8000лв., а се дължи връщане на сума 18288лв., представляваща 228% от стойността на кредита, като не е посочено как точно същата се формира.

Посочването в договора за кредит на по-нисък от действителния ГПР се явява невярна информация относно общите разходи по кредита и следователно относно цената, посочена в чл.6, §1, б."г" от Директива 2005/29/в този смисъл решение от 15.03.2012 г. по дело С-453/10 на СЕС/. В соченото решение, невярната информация е окачествена като "заблуждаваща" търговска практика на основание чл.6, §1 от същата директива, като случаят е отнесен в приложното поле на чл.4, §1 от Директива 93/13 ЕИО.

Изискването за изготвяне на договора на ясен и разбираем език включва яснота и недвусмислено изложение на съдържанието на правата и задълженията на страните, така че потребителят да може да предвиди въз основа на ясни и разбираеми критерии произтичащите за него икономически последици. От посочените в процесния договор параметри за размер на отпуснатия кредит, срок за издължаване, такса ангажимент, застрахователна премия и ГПР, както и посочването, че погасяването на кредита се дължи на равни анюитетни месечни вноски, не може да бъде установено как е формиран размера на дължимите месечни погасителни вноски, съответно общата сума, дължима от потребителя. В случая, размерът на погасителната вноска, умножен по срока за издължаване на кредита отговаря на посочената в договора обща сума, дължима от потребителя, но

посоченият размер на погасителна вноска не отговаря на горепосочените параметри на договора/ при прибавянето и на дължимата месечна сума от застрахователната премия, размерът на погасителната вноска не е такъв, какъвто е посочен в договора, съобразно програмата „Калкулатор.БГ“./ .

Съгласно чл. 21, ал. 1 от ЗПК всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне на изискванията на закона, е нищожна. Ето защо предвид констатациите за нарушени норми, следва да се приеме, че договорът е недействителен на основание чл. 22 от ЗПК. Когато договорът за потребителски кредит е обявен за недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита/чл.23 от ЗПК/.

Следва да се посочи също, че потребителска закрила по чл. 146, ал. 1 от ЗЗП, вр. чл. 24 от ЗПК предвижда, че неравноправните клаузи в договори между потребители и търговци са нищожни, при наличие на следните предпоставки: договорът да е сключен с потребител и да липсва индивидуално договаряне, доколкото въведената като общо правило за всички държави от ЕС система на защита се основава на идеята, че потребителят е в положение на по-слаба страна спрямо доставчика (включително и при финансова услуга), от гледна точка както на преговорните си възможности, така и на степента си на информираност.

В разглежданата хипотеза, начинът на договаряне категорично изключва формиране воля на страните по всяка една от клаузите на договора, част от които са и във вреда на потребителя, нарушават значително равновесието между правата и задълженията на търговеца и клиента и не отговарят на изискването за добросъвестност /чл. 143 от ЗЗП/. В договора не е разписана ясно от страна на кредитора методиката на формиране на ГПР и ГЛП, поради което кредитополучателят не е бил в състояние да прецени икономическите последици от сключването на договора, поставящ го в неравноправно положение спрямо насрещната страна. Още повече, че в конкретния случай, безспорно се установява, че е сключена и застраховка "Защита на плащанията", дължимата застрахователна премия по която възлиза на сума в размер на 2688лв., а и същата както бе посочено по-горе представлява разход, който е следвало да бъде включен в посочения в договора ГПР. Бланкетното посочване единствено на крайния размер на ГПР, на практика обуславя невъзможност да се проверят индивидуалните компоненти, от които

се формира и дали те са в съответствие с разпоредбата на чл. 19, ал. 1 ЗПК. Целта на цитираната разпоредба е на потребителя да се предостави пълна, точна и максимално ясна информация за разходите, които следва да направи във връзка с кредита, за да може да направи информиран и икономически обоснован избор дали да го сключи. В разглежданата хипотеза се установи, че в договорът е уговорен годишен лихвен процент на 30.02%., т.е. надхвърлен е трикратният размер на законната лихва, а ГПР, макар на пръв поглед да отговаря на изискването да не надвишава петкратния размер на законната лихва /37.01%/, при добавяне към погасителната вноска и на сумата по застраховката, нараства значително над този процент. Визираните по-горе клаузи, нарушаващи императивните

законови изисквания, са толкова съществени за процесния договор, че тяхната неравноправност води до нищожност на целия договор, съгласно разпоредбата на чл. 146, ал. 5 ЗЗП.

Само за пълнота следва да се посочи, че настоящата инстанция, използвайки програмата „FINE READER“, споделя извода на първоинстанционния съд, че договорът не отговаря на изискването и на чл. 10, ал. 1 от ЗПК, за минимален размер на шрифта-представеният екземпляр е със шрифт не по-голям от 11/10.5-11/. В тази връзка следва да се отбележи, че разпознаването на вида и размера на шрифта на документ не изисква използване на специални знания, тъй като няма пречка съдът да извърши визуална съпоставка, а и в случая при определяне размера на същия е използвана програмата „FINE READER“. Разпоредбата на чл. 10, ал. 1 от ЗПК се явява императивна, поради което и без значение е обстоятелството колко е отклонението от законоустановения размер на шрифта.

В настоящия случай чистата сума по кредита е 7720лв./8000лв.- 280лв. такса ангажимент/.. Общият размер на направените от ответника плащания по договора се равняват на 7324.60 лв./6406лв.-преди обявяване на кредита за предсрочно изискуем и 918.60лв.-след обявяване предсрочната изискуемост, но преди депозиране на заявление за издаване на заповед за изпълнение по чл. 410 от ГПК// и след приспадането им от чистата стойност по кредита дължима остава само главница в размер на 395.40лв..

С оглед обхвата на въззивното производство/в случая първоинстанционното решение е обжалвано само от ищцовото дружество, в частта с която установителните претенции са отхвърлени касателно разликата над сумата 6933,20лв. до пълния предявен размер от главницата 7112,40лв. и за сумата 3220.74лв., представляваща възнаградителна лихва за периода 20.03.2019г.-20.05.2022г, съответно не е обжалвано от ответната страна в частта, с която е признато за установено, на основание чл. 422, ал. 1 от ГПК, дължимостта на сумата 6933,20лв., представляваща незаплатена част от главница/, решението в обжалваната част се явява правилно и следва да бъде потвърдено.

Както бе посочено по-горе, в случая доколкото договорът за потребителски кредит се явява недействителен, то потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита. Само за пълнота следва да се посочи, че дори договорът да не се явява недействителен, с оглед обстоятелството, че същият е обявен за предсрочно изискуем, считано от 23.10.2019г./датата на получаване от А. на писмото-покана от банката- релевантно за настъпване на предсрочната изискуемост на кредита е уведомяването на длъжника – кредитополучател и от този момент кредитът е предсрочно изискуем / до 20.05.2021г., не се дължи възнаградителна лихва, а размерът на дължимата би се покрил от направените от ответника плащания след обявяване предсрочната изискуемост, съответно съгласно заключението на ССЕ следващата се главница би била 6933.20лв., в който размер установителната претенция на ищцовото дружество е уважена от първоинстанционния съд.

Съгласно приетото в постановките на Тълкувателно решение №3/2017г. на ОСГТК, уговорената в договора лихва е възнаграждение за предоставянето и ползването на

паричната сума за срока на договора и изменението на договора поради неизправност на заемополучателя има за последица загуба на преимуществото на срока при погасяване на задължението (чл.70, ал.1 ЗЗД) за длъжника. Упражненият избор от кредитора да иска изпълнението преди първоначално определения срок поради съществуващия за него риск преустановява добросъвестното ползване на паричната сума от длъжника, поради което уговореното възнаграждение за ползване за последващ период - след настъпване на предсрочната изискуемост, не се дължи. Уредбата на предсрочната изискуемост по договора за банков кредит в чл.432, ал.1 ТЗ е изрична относно размера на вземането на кредитора - „предсрочно връщане на сумата по кредита” и изключва заплащането на възнаграждение в размер на уговорените за срока на договора лихви.

Първоинстанционното решение в обжалваната част се явява правилно и следва да бъде потвърдено. В останалата, необжалвана част, решението е влязло в законна сила.

С оглед изхода на спора, на жалбоподателя не се следват разноски за въззивната инстанция, а въззиваемият не е депозирал доказателства за направата на такива.

Водим от горното и на основание чл.271 от ГПК, Шуменският окръжен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение №500/20.06.2022г. по гр.д.№708/2021г. на ШРС в частта, с която са отхвърлени предявените от „БНП Париба Пърсънъл Файненс С.А.“, Париж, чрез „БНП Париба Пърсънъл Файненс С.А.“, клон България, седалище и адрес на управление: гр.София, ж.к.“Младост“4, Бизнес парк, сграда 14, ЕИК204915054 представлявано от Д.Д. с пълномощник по делото юрисконсулт П.П. срещу М. Д. А. с ЕГН***** от гр.Шумен, ул.“.....“№108, , чрез адв.Кр.П. при ШАК, искове с правно основание чл.422, ал.1 от ГПК, във връзка с чл.415, ал.1 от ГПК, че последният дължи на дружеството разликата над сумата 6933,20лв. до пълния предявен размер от главницата 7112,40лв. по договор за потребителски кредит №PLUS-14846062 от 15.05.2017г., и 3220,74лв. възнаградителна лихва за периода от 20.03.2019г. до 20.05.2022г., за които е издадена заповед за изпълнение на парично задължение №260071 от 26.01.2021г. по ч.гр.д.№187/2021г. на ШРС.

В останалата, необжалвана част, решението е влязло в законна сила.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС на РБългария в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____

